

- використання адаптаційного механізму, що був створений на попередніх етапах життя (ідіоадаптація);
- використання стратегії пристосування без виходу та зміни ситуації.

При гіперадаптації, яка можлива в умовах екстремальної або надзвичайної ситуації, вона може стати персеверативною (фіксованою). Стереотипія, в цьому випадку, призводить до характерологічних порушень – розвитку акцентуації, яка дуже широко розглянута в багатьох наукових працях, або психопатій.

Додаткового дослідження потребує: вивчення типологічних характерологічних рис представників силових структур, тому що вони показують виражене посттравматичне зростання в наслідок екстремальних або надзвичайних ситуацій, що дозволяє їм отримувати з них позитивний досвід; фонду групових захистів (притаманного саме для силовиків); типових пошукових стратегій.

Бібліографічні посилання:

1. Лазуренко С.І., Білошицький С.В., Семенов А.М. Адаптація та адаптаційні можливості людини. Збірник «Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами», №11 (13), 2014. С. 194-207

Коваль Владислав Олександрович

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Коваль Катерина Ігорівна

магістр психології, завідувач методичним
Відділом ПНЗ «Центр дозвілля дітей та
юнацтва Вознесенівського району»
Запорізької міської ради Запорізької області

НЕВИРІШЕНІ ПСИХОЛОГІЧНІ КРИЗИ

Проблема невирішених психологічних криз з кожним роком набуває все більшого значення. Соціально-економічні проблеми суспільства призводять до порушення функціонування соціальної структури суспільства, а це, в свою чергу, за рахунок атомізації індивіда та послаблення соціальних зв'язків – призводить до послаблення взаємодій побудованих на кооперації;

зростає кількість конфліктних інтеракцій (можна сказати, що конфлікт стає перманентним) за рахунок розбіжностей в системі норм, цінностей та інтересів. Саме у хронічного конфлікту є наступні напрямки розвитку створеної їм кризи:

- гальмування розвитку особистості;
- психологічне запобігання взаємодії з оточенням та групами, у тому числі – самоізоляція;
- пролонговані в часі страх та тривожність;
- дістрес, що призводить до виснаження захисних сил організму і зриву процесу адаптації і, як можливий наслідок – або депресивний стан, або самогубство (в останньому випадку йому найчастіше передують посилення соціальної ізоляції);
- процес акцентуації особистості, коли адаптаційний механізм спрацьовує односторонньо за рахунок однієї риси, котра отримує бурхливий розвиток за рахунок недорозвиненості інших рис;
- патологізація захисних механізмів;
- психологічна травматизація особистості;
- компенсаційні психологічні новоутворення (наприклад, компенсація власних рішень тільки в уяві – та реакція на їх якби вони були реальними);
- виникнення психосоматичних проблем зі здоров'ям.

Також вони мають своєрідне відображення в кожному віці у вигляді впливу на соціальну ситуацію розвитку та психологічні новоутворення. Особливої ролі вони набувають тоді коли вікова криза не вирішується у фреймі норми. Отримана девіація стає не тільки довгостроковою, а й за рахунок толерантності (яка є на цей час суспільним трендом) сприймається як найближчим оточенням, так і суспільством як така – що може бути допустимою. В соціально-психологічному сенсі відбувається порушення соціального контролю груп, розмиваються границі норми.

Також на процеси впливає гаджет-залежність та залежність від соціальних мереж, які підсилюють всі вищезазначені проблеми за рахунок того, що виступають своєрідним сурогатом процесу комунікації – створюють в багато чому ілюзію ефективної комунікації (людина обирає для спілкування тих, хто підтримує її позитивні емоції – а це впливає на критичність мислення людини).